

Onderzoekscommissieleden:
Mr. dr. M. (Marten) Oosting (voorzitter)
Mr. F.G. (Frans) Bauduin
Mr. J.W. (Jaap) van den Berge

Onderzoekssecretariaat:
Dr. H.P.M. (Bert) Kreemers (secretaris)
Mevrouw dr. M.K. (Meyken) Houppermans
Mevrouw A.L. (Sandra Tammes)

Gesprek met de heer drs. M. (Mark) Rutte, minister-president.
De heer dr. mr. L. (Bart) van Poelgeest, plaatsvervangend secretaris-generaal van het ministerie van Algemene Zaken vergezelt de minister-president.

Datum gesprek: 10 maart 2016 om 15.00 uur

Aanwezig namens de Onderzoekscommissie:
De heren Oosting, Bauduin, Van den Berge.

Aanwezig namens het Onderzoekssecretariaat:
De heer Kreemers, mevrouw Houppermans

Verslaglegging: mevrouw Van Agten

De ministerraad heeft ingestemd met het verzoek van de Tweede Kamer dat de verslagen van de gesprekken met de zittende bewindslieden openbaar worden met het verschijnen van het rapport van de commissie.

1.

De heer Oosting heet de minister-president en de heer Van Poelgeest van harte welkom. Op 3 juni 2014 schreef minister Opstelten in de brief met de beantwoording van nog openstaande Kamervragen dat er geen back-ups meer beschikbaar waren bij het GDI. Dit strookt niet met de inhoud van de door *Nieuwsuur* openbaar gemaakte mails (25 januari 2016) van medewerkers van het GDI uit 2014. Daaruit blijkt dat de back-ups er wel waren, maar dat de restore on hold is gezet. Dat zou zijn gebeurd nadat de brief naar de Kamer was gegaan. Algemene Zaken heeft een betrokkenheid gehad in de aanloop naar de brief van 3 juni, omdat raadadviseur de heer Van der Kerk op 6 mei 2014 het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft gevraagd naar de stand van zaken van het onderzoek Van Brummen. Op 30 mei stuurde de heer Van der Kerk een tweede e-mailbericht naar het ministerie van Veiligheid en Justitie dat de minister-president alleen kon instemmen met het noemen van de naam van de heer Teeven in de brief van 3 juni 2014 en 'het niet-meesturen van de bijlage' als met de woordvoerders zou worden afgesproken dat 'voor, tijdens en na het debat' de heer Teeven en de bijlage 'buiten de orde blijven.' De Onderzoekscommissie vraagt wat dit betekent.

Dit zegt de heer Rutte niets. Hij weet wel dat men vanuit Algemene Zaken een belang zag om het rapport Van Brummen openbaar met de brief van 3 juni mee te sturen naar de Kamer. Dat is niet gebeurd, daar is wel op aangedrongen, maar uiteindelijk heeft Algemene Zaken zich gevoegd naar het besluit om het rapport vertrouwelijk mee te sturen. De inhoud van de mails zegt hem niets. Het feit dat de raadadviseur vroeg naar de stand van zaken, komt hem niet vreemd voor omdat raadadviseurs bij belangrijke processen in de departementen vooral moeten zorgen dat ze aangesloten blijven. Het is hun werk om bij politiek relevante dossiers te vragen naar de tussenstand. De specifieke mail over het noemen van de naam van de heer Teeven in de brief zegt hem niets. Hij weet ook niet of Algemene Zaken het concept van het rapport van de heer Van Brummen heeft ontvangen. Algemene Zaken heeft geen eigen rol in de waarheidsvinding en dat zou ook niet gaan met één raadadviseur per departement. Daarover is ook het nodige gewisseld in het debat van 16 december 2015.

2.

Op zondagavond 8 maart 2015 werd de schermprint gevonden en op maandagochtend 9 maart werd de minister-president daarover geïnformeerd. De Onderzoekscommissie is benieuwd of men bij Algemene Zaken zich heeft afgevraagd waarom die informatie pas in 2015 boven water kwam.

De heer Rutte herinnert zich dat allen voeren op het kompas van de brief van 3 juni 2014, inhoudende dat er geen back-up beschikbaar was. Op de ochtend van 9 maart 2015 bleek hem dat na een handeling de print screen wel beschikbaar kwam. Hij kan niet zeggen of die vraag bij hem is opgekomen, zijn focus lag die dag vooral op de politieke consequenties van het feit dat de Kamer op 3 juni 2014 verkeerd bleek te zijn ingelicht. In de loop van de dag leidde dat ook tot de conclusie van minister Opstelten dat zijn positie onhoudbaar was geworden.

3.

De middag van 10 maart 2015 werd er vanuit SSC-ICT een memo overhandigd aan de directeur-generaal BZK die verantwoordelijk was voor SSC-ICT, met een reconstructie van de werkzaamheden van de zoektocht in 2014 en 2015. De Onderzoekscommissie heeft dit memo niet eerder dan eind januari 2016 onder ogen gekregen toen *Nieuwsuur* de e-mailwisseling van de medewerkers SSC-ICT uit 2014 naar buiten bracht. Uit beide documenten blijkt dat men in 2014 al back-ups had gevonden en dat een restore on hold is gezet. Minister Blok en directeur-generaal

mevrouw Roos van BZK hebben er uiteindelijk voor gezorgd dat minister Van der Steur en de Onderzoekscommissie het memo alsnog ontvingen. Aldus de Onderzoekscommissie.

De heer Rutte zegt hierover het volgende. Op vrijdag 22 januari 2016 werd hij door de heer Van der Steur tijdens een diner in het Catshuis geïnformeerd over de uitzending van *Nieuwsuur* (van maandag 25 januari 2016). De heer Van der Steur opperde toen ook de gedachte om de Onderzoekscommissie Oosting weer in te stellen. Op 27 januari berichtte de heer Van der Steur hem dat er meer relevante informatie boven water was gekomen, doelend op dit memo. De heer Rutte heeft het zelf niet gekregen en ook niet gelezen, maar hij heeft zich wel op de hoogte laten stellen van de globale inhoud die in lijn was met de naar buiten gebrachte e-mails. Wel hebben zij nog bekeken hoe zich dit zou verhouden tot artikel 68 Grondwet (informatieplicht naar de Kamer) en vonden het van belang dat het memo in ieder geval bij de Onderzoekscommissie Oosting II terecht zou komen. De heer Van der Steur heeft de Kamer ook ingelicht dat er inmiddels extra stukken boven tafel waren gekomen. Uiteindelijk hebben zij geconcludeerd dat het openbaar maken van het memo niet in het belang van het onderzoek van de Onderzoekscommissie zou zijn, dus is besloten het niet aan de Kamer te sturen. Hierbij was het uitgangspunt dat het memo zal worden opgenomen in het rapport van de Onderzoekscommissie dat ook naar de Kamer zal worden gezonden. De heer Rutte heeft met de minister van Veiligheid en Justitie overlegd en er is ervoor gekozen hierover met de Onderzoekscommissie te overleggen en naar hij heeft begrepen is dat ook gebeurd. De afweging was artikel 68 Grondwet versus het belang van het onderzoek en het besluit is uiteindelijk door hem en minister Van der Steur genomen om te kiezen voor het laatste.

4.

De Onderzoekscommissie vraagt of een onderzoek naar de vraag hoe de e-mailwisseling bij *Nieuwsuur* terecht heeft kunnen komen nu gewenst is of beter kan plaatsvinden na het onderzoek van de Onderzoekscommissie. Er is wantrouwen en een gevoel van onveiligheid ontstaan, vooral in combinatie met de opmerking van minister Van der Steur in het debat van 16 december jl. over de kwaliteit van de ICT'ers in 2014. Het SSC-ICT heeft een onderzoek naar het lekken voorlopig geparkeerd tot de resultaten van het onderzoek van de Onderzoekscommissie bekend zijn.

De heer Rutte vindt dit een ingewikkelde vraag. Uitstel lijkt hem denkbaar omdat een nevenonderzoek het onderzoek van de Onderzoekscommissie in de weg kan zitten. De opmerking van de heer Van der Steur is hem tijdens het debat ontgaan, later heeft de heer Rutte het terug gehoord en gevraagd wat de minister hiermee bedoelde. De heer Van der Steur heeft hem verzekerd dat hij er op geen enkele manier iets kwaads mee heeft bedoeld of met de vinger heeft willen wijzen. De heer Rutte vindt het moeilijk om zo snel een oordeel te geven over de wenselijkheid van een onderzoek naar het lek, omdat dit ook moet worden gezien in het licht van de omgang met klokkenluiders. Het lijkt hem in ieder geval verstandig dat het niet nu gebeurt vanwege het lopende onderzoek van de Onderzoekscommissie. Bovendien moet ervoor worden gewaakt dat een dergelijk onderzoek ontaardt in een *witch hunt*. Daarom moet een goede afweging worden gemaakt in het licht van transparantie, klokkenluiders etc. De suggestie van de Onderzoekscommissie dat er wel een technisch vooronderzoek zou kunnen plaatsvinden door in kaart te brengen voor wie de mails allemaal toegankelijk waren, zou wel tot de mogelijkheden kunnen behoren. De heer Rutte gaat er vanuit dat de Onderzoekscommissie zal rapporteren of er sprake is geweest van toedekking of opzet maar hij heeft hier geen weet van.

-0-